6. 5. 2022

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Příplatky v akciové společnosti

V praxi se stále častěji setkáváme s požadavky akcionářů na co nejefektivnější způsob poskytnutí finančních prostředků společnosti bez využití externího bankovního financování. Zvyšování základního kapitálu je sice možnou alternativou, nicméně zdlouhavost a formálnost celého procesu jej činí zřídka užívaným mechanismem. Právní úprava však společnostem nabízí vhodnější variantu ve formě příplatků mimo základní kapitál.

Zákon o obchodních korporacích explicitně upravuje pravidla pro příplatky mimo základní kapitál pouze u společností s ručením omezeným.[1] Příplatek může být poskytnut společníkem na základě rozhodnutí valné hromady a ujednání ve společenské smlouvě, kdy se jedná o tzv. příplatkovou povinnost či na základě smlouvy uzavřenou se společností, kdy hovoříme o tzv. dobrovolném příplatku. Otázkou je, jak nakládat s příplatky v akciové společnosti.

Judikaturou i odbornou literaturou již bylo několikrát potvrzeno, že poskytnutí příplatků je možné i v akciové společnosti. Bylo tomu tak i za účinnosti obchodního zákoníku, který výslovně nereguloval pravidla pro příplatky v akciové společnosti, nicméně teorie obchodního práva takový závěr uznávala. Po nabytí účinnosti zákona o obchodních korporacích tento závěr také potvrdila Komise pro aplikaci nové civilní legislativy ve svém výkladovém stanovisku, ve kterém se mimo jiné opírá o skutečnost, že poskytnutí příplatku není zákonem výslovně zakázáno, a nelze ani dovodit, že by bylo v rozporu s veřejným pořádkem či dobrými mravy, naopak použitelností tohoto institutu dochází ke zvýšení hodnoty účasti akcionářů ve společnosti, dobytnosti pohledávek věřitelů a úvěruschopnosti.[2]

V teorii i praxi však narážíme na problematiku právního rámce příplatků v akciové společnosti. Jelikož speciální právní úprava pro akciovou společnost zcela absentuje, prostřednictvím analogie legis je možné aplikovat právní úpravu příplatků ve společnosti s ručením omezeným. Příplatky v akciové společnosti se však vyznačují určitými zvláštnostmi, na které je třeba upozornit.

Dobrovolný i nedobrovolný příplatek?

Není sporu, že v akciové společnosti mohou být poskytnuty dobrovolné příplatky. Právním titulem pro jejich poskytnutí je inominátní smlouva uzavřená mezi akcionářem a společností. Forma ani náležitosti smlouvy nejsou stanoveny.[3] Ze smlouvy však musí plynout alespoň projev vůle akcionáře poskytnout společnosti plnění mimo základní kapitál, projev společnosti takové plnění od akcionáře přijmout, předmět takového plnění a jeho výše.[4] K poskytnutí příplatku je třeba souhlasu statutárního orgánu společnosti, přičemž takový souhlas může být udělen i jen tím, že statutární orgán smlouvu o poskytnutí příplatku s akcionářem uzavře.[5]

Poněkud problematické však je, zda lze akcionáře vázat tzv. příplatkovou povinností. Převážná část teorie se opírá o dikci § 276 odst. 1 ZOK, tedy, že s akciemi mohou být spojena pouze zvláštní práva, nikoliv zvláštní povinnosti, jak je tomu u podílu ve společnosti s ručením omezeným. Ze zákona však explicitně neplyne zákaz spojovat s akciemi zvláštní povinnosti. Budeme-li ctít zásadu, že akcionářům lze ukládat povinnosti jen na základě zákona nebo s jejich souhlasem, nevidíme důvod, proč by se souhlasem akcionářů nemohly být vydány akcie s příplatkovou povinností. K tomu se přiklání i komentářová literatura, která tento způsob připouští a považuje souhlas akcionáře s vydáním

zvláštního druhu akcie, se kterou se pojí příplatková povinnost, za uzavření smlouvy sui generis.[6]

Vrácení příplatku

Z praktického pohledu se nabízí otázka, zda a jakým způsobem je možné příplatek akcionáři vrátit. Ačkoliv na poskytnutí příplatků v akciové společnosti analogicky aplikujeme ustanovení o příplatcích ve společnosti s ručením omezeným, nebude tomu tak v případě jejich vrácení. Vrácení příplatku je totiž jednou z forem distribuce tzv. jiných vlastních zdrojů ve společnosti, pro kterou jsou v zákoně stanovena závazná pravidla.[7] U společnosti s ručením omezeným je umožněno vrácení příplatku prostřednictvím výslovné právní úpravy v § 166 ZOK, která je legis specialis vůči obecné právní úpravě rozdělování vlastních zdrojů ve společnosti.[8] Žádnou takovou speciální úpravu týkající se akciové společnosti však v zákoně nenajdeme. Máme za to, že na vrácení příplatku v akciové společnosti by se tak měla aplikovat pravidla obsažená v § 348 odst. 1 ve spojení s § 421 odst. 2 písm. h) ZOK pro rozdělování jiných vlastních zdrojů, a tedy, že vrácení příplatku je možné pouze rozdělením vlastních zdrojů mezi všechny akcionáře. Podíl na vlastních zdrojích se pak určuje poměrem jmenovitých hodnot akcií vlastněných akcionářem k základnímu kapitálu.

Pokud bychom hledali způsob vrácení příplatku právě tomu akcionáři, který jej poskytl, pravděpodobně bychom museli uvažovat o emisi prioritní akcie, se kterou by se právo na vrácení příplatku pojilo. Valná hromada by tak musela schválit vydání zvláštního druhu akcie, se kterou by bylo spojeno přednostní právo na podílu na jiných vlastních zdrojích tak, že vlastní zdroje vzniklé příplatkem se rozdělují jen mezi tyto prioritní akcie.[9] Stejně jako v případě vydání zvláštního druhu akcie s příplatkovou povinností nenacházíme dostatečné argumenty, proč by na základě konsensu akcionářů nemohla být taková akcie vydána.

Závěr

Ačkoliv právní úprava poskytování příplatku v akciové společnosti zcela absentuje, z praktického hlediska se jedná o efektivní a často využívaný nástroj ke zvýšení vlastního kapitálu a posílení cash flow společnosti. Přesto, že poměrné množství otázek týkajících se poskytování příplatků v akciové společnosti bylo již odbornou literaturou vyřešeno, stále zůstává několik praktických problémů jejich aplikace. Výkladové problémy by zajisté vyřešila výslovná zákonná úprava.

Mgr. David Urbanec
Mgr. Markéta Kolářiková

DUNOVSKÁ & PARTNERS s.r.o.,
advokátní kancelář

Palác Archa
Na Poříčí 24
110 00 Praha 1

Tel.: +420 221 774 000
e-mail: office@dunovska.cz

---

[1] § 162 a násl. zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů (dále také jen „ZOK“).

[2] Výkladové stanovisko č. 26 Expertní skupiny Komise pro aplikaci nové legislativy při Ministerstvu spravedlnosti ze dne 9. 4. 2014.

[3] S výjimkou zákonného požadavku na písemnou formu smlouvy s úředně ověřenými podpisy v případě poskytování příplatku jediným akcionářem dle § 13 ZOK

[4] Dědič, J., Šuk, P. Příplatky v akciové společnosti. Sborník mezinárodní konference XXVI. Karlovarské právnické dny. Praha: Leges, 2018, s. 491.

[5] Štenglová, I. Zákon o obchodních korporacích: komentář. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020, s. 389, Havel, B.

[6] Štenglová, I. Zákon o obchodních korporacích: komentář. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020, s. 632, Štenglová, I.

[7] Štenglová, I. Zákon o obchodních korporacích: komentář. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020, s. 392, Havel, B.

[8] § 190 odst. 2 písm. g) ZOK.

[9] Dědič, J., Šuk, P., op. cit. v poznámce č. 4, s. 503.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Nové cenové výměry Ministerstva zdravotnictví pro rok 2026: Co se mění a na co si dát pozor
- Svěřenský fond v holdingových strukturách
- Environmentální tvrzení společností v hledáčku EU: Jak se vyhnout greenwashingu a obstát v nové regulaci?
- Oceňování senior center a domovů se zvláštním režimem v nemovitostních fondech
- Změna výroby na příkaz mateřské společnosti bez finanční kompenzace vzniklých ztrát? Judikát NSS, který mění pohled na převodní ceny
- Byznys a paragrafy, díl 26.: Smírčí řízení jako alternativní nástroj řešení sporů mezi

podnikateli
- „Bez pohlavků“: jasná hranice výchovy v českém právu
- Nová éra v boji proti nekalým obchodním praktikám: Co přinese nové procesní nařízení EU?
- Diskriminace není legrace aneb nerovné zacházení s akcionáři při výplatě zálohy na podíl na zisku
- Licence LUC v podnikatelské strategii provozovatelů dronů
- Neplatnost usnesení valné hromady akciové společnosti v rozhodovací praxi soudů